

És még lehet "tanulni" a történelemtől: a meghódoltak megalázása sem újkeletű: a görög regulába gyömöszölt perzsa katonáknak el kell hagyniuk perzsa nyelvüket. Ez azonban nem elég - emberi méltóságuk megalázását kell elszenvedniük a "magasabbrendű" hellén nyelv hibás ejtése miatt is... Az emberi társadalom már tuljuttott azon, hogy egyszerűen amputálja idegennek érzett tagját; bár ilyen amputációra néhány modern társadalom is példával tud szolgálni /lásd: Auschwitz/. De van, amit nem lehet tanulni: lényege az embernek - a szabad emberi lét; s lám áll még Bétisz vára, van még ellenállás. Maroknyi ember védi az Ügyet, amit Sütő másutt így fogalmaz meg: "Ugy cselekedjünk, hogy megmaradjunk!" /Tiszatáj, 1981/3./

Az emberi érzelmeknek, eszméknek és cselekedeteknek - úgy tetszik a történelem folyamán sajátosan újrafogalmazódó - végletesen polarizált /és ez komoly fogyatékosága a darabnak/ együttesén hajszolja keresztül a nézőt a rendező. Ez a darab jó magister volt; ez a színjátszás valóban a közönség aktuális érzelmeit, gondolatait fogalmazta meg. A kolozsvári közönség pedig érti ezt a színházat.

Roboz István

+ + +

AZ IRÓ MEZTELEN

/Bereményi Géza találkozása az empiriával/

Miután megtudtuk, hogy az író meztelen és alászáll, és ő az alfa, de azért határai a mindenség határai, sőt miután velünk együtt Bereményi Géza is megtudta, hogy mindez ő, és miután Bereményi legujabbb félkész regényében eljátszott az arányokkal, bevallotta, hogy nem volt még depressziós, csak gondolatban, bár az olyan, mint az igazi, és hogy számára a boldog-boldogtalanság nem alternatíva, mert már a Költő is megmondta: minden relatív, és különben is, hol a boldogtalanság mostanában? És ő elégedett, ha felismeri, ha az, amit irnak a valóság tükörképe, mert ő igenis látta tíz éves korában, ahogy ledöntötték a Sztálin szobrot a budapesti utcán, sőt emlékszik még a lángvágóra is - sajnos más is emlékezett a szovjet tankokra, de szerencsére /még/ nem irt regényt -, de Bereményi alanyi, és prózát ír, mert annak van felfutása és szerkezete, és mert vissza kell adni a nyelvnek a funkcióját, mert a kommunikációt és az embert ma már nem a funkciója szerint használják, pedig azok arra törekednének, mert olyan a belső szerkezetük, és különben is számára csak olyan általános kategóriák léteznek, mint tér, idő, tények és értékek - bár az igazságot mostanában felosztják, és erre az sürgősen fogja magát és eltűnik, bár ami azt illeti, neki fáj, ha megütik, és megkérdezi, hogy miért - bár aszkéta, de mindenben szereti a szerkezetet és a tükröződést, mert hát ugyebár Lukács..., de a szocialista hadsereg témáját - őrmester létére - nem óhajtja feldolgozni, mert úgy érzi, nem különbözik a régitől, és hogy akik most Ausztráliában a munkanélküli segélyből süttetik a hasukat, azok nem a szocialista hadsereg, hanem más elől menekültek, és hogy mert vannak még szegedi őslakosok, Bereményi ezentúl eljön és nem lejön Szegedre, és merthogy olvasott szociálpszichológiát, nyugodt szívvvel eldönthetjük, hogy Bereményi /talán/ jó író, de /biztosan/ rossz filozófus, és kellemes egyéniség.

Somogyvári Márta